

Vývoj vybraných SE ukazatelů

**Základy regionální geografie
Cvičení č. 6**

O co půjde?

- Pro daný okres zpracujte referát o **vývoji vybraných socioekonomických ukazatelů**.
Potřebná data vesměs najdete na stránkách ČSÚ, zejména:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

https://www.czso.cz/csu/czso/archiv_publicaci

- Hodnoty ukazatelů zpracujte za období **minimálně 5 let** zpětně od nejnovějších dostupných dat (všechny roky tohoto období).
 - Je pět let vždy nejlepší volbou?

Forma zpracování

- **tabulka** – údaje pro jednotlivé roky
- **graf** – vývoj hodnot ukazatelů (*u pohybu obyvatelstva musí být narození a zemřelí v jednom grafu, přistěhovalí a vystěhovalí v jednom grafu*)
 - tabulku a příslušný graf pokud možno umístit k sobě
- **text** – komentář vývoje hodnot ukazatelů v okrese. Zamyslete se nad **důvody** vývoje, resp. současného stavu těchto hodnot (např. proč převažuje emigrace nad imigrací) a nad možnými **souvislostmi** mezi hodnotami použitých ukazatelů (např. jak spolu souvisí pohyb obyvatelstva, jeho věková struktura, míra nezaměstnanosti a bytová výstavba). Pro vysvětlení případně dohledejte a doplňte data za další libovolné ukazatele.
 - Co v posledních letech ovládalo/ovládá domácí a světovou ekonomiku?
 - Pro aktivní a nadšené jedince a kvalitnější analýzu lze jen doporučit **komparaci** s vyššími územními jednotkami a sousedními okresy (třeba alespoň u jednoho ukazatele)

Ukazatele (1)

- *počet obyvatel (střední stav)*
- *pohyb obyvatelstva – živě narození, zemřelí, přistěhovalí, vystěhovalí*
- *hrubá míra přirozeného přírůstku a hrubá míra migračního salda (výpočet na 1000 obyvatel středního stavu)*

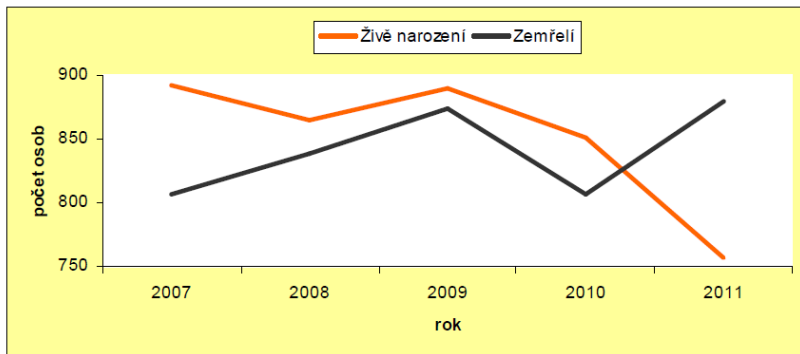
$pp = [(N - M) / S] * 1000$ (hrubá míra přiroz. přírůstku)

N – počet narozených, M – počet zemřelých, S – střední stav obyv.

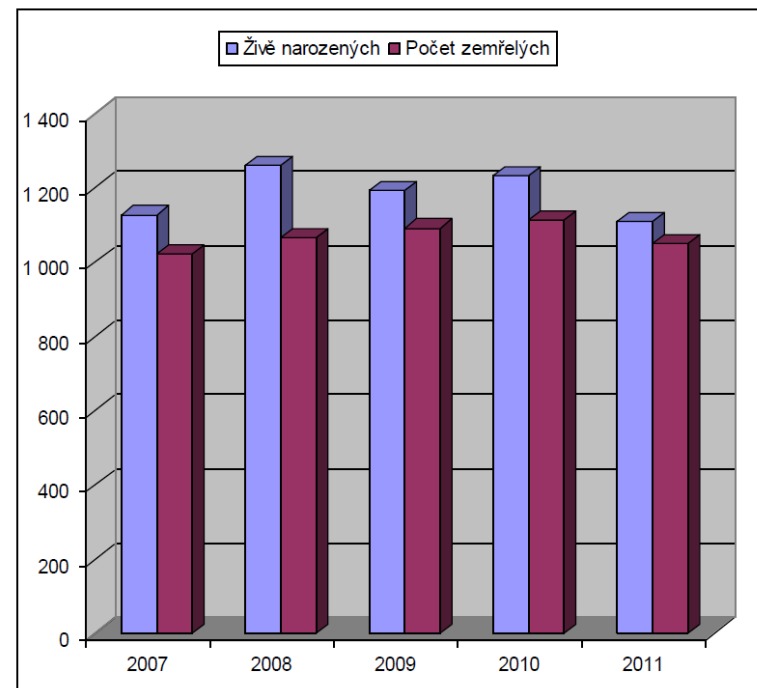
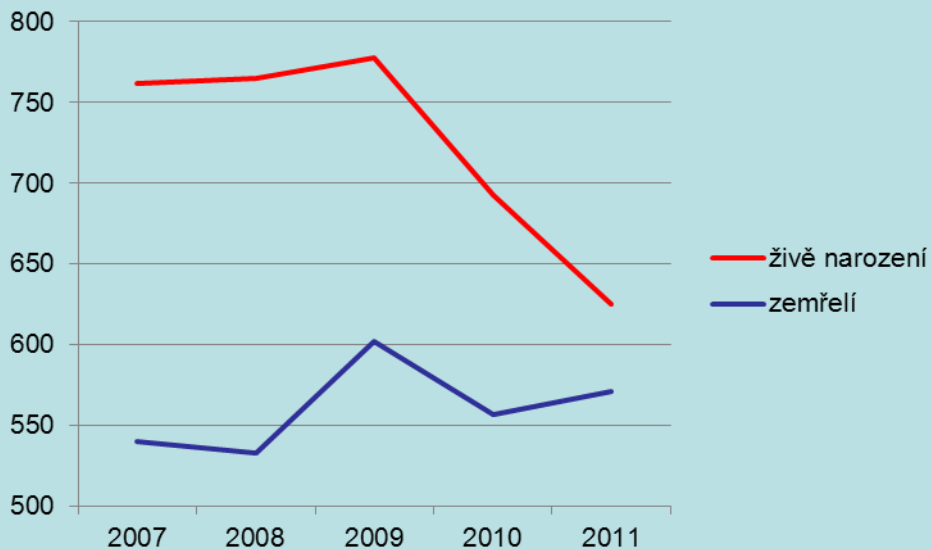
$ms = [(I - E) / S] * 1000$ (hrubá míra migračního salda)

I – počet imigrantů, E – počet emigrantů, S – střední stav obyv.

Data do jednoho grafu

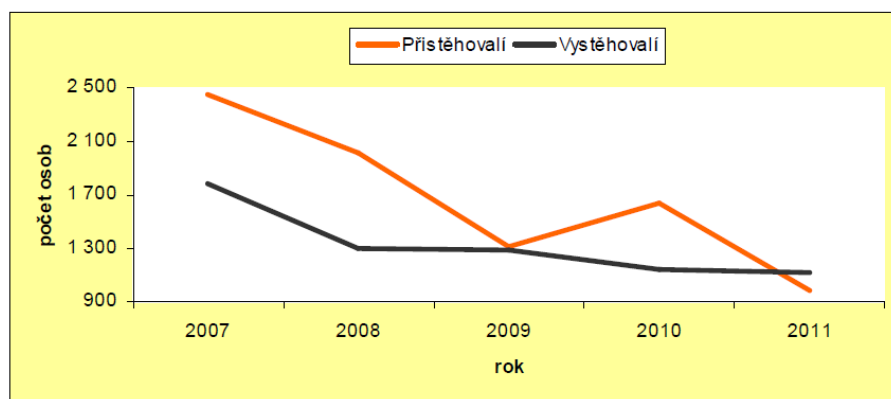

Obr. 2: Graf zemřelých a živě narozených v okrese Jičín
Zdroj: Vlastní tvorba z dat ČSÚ

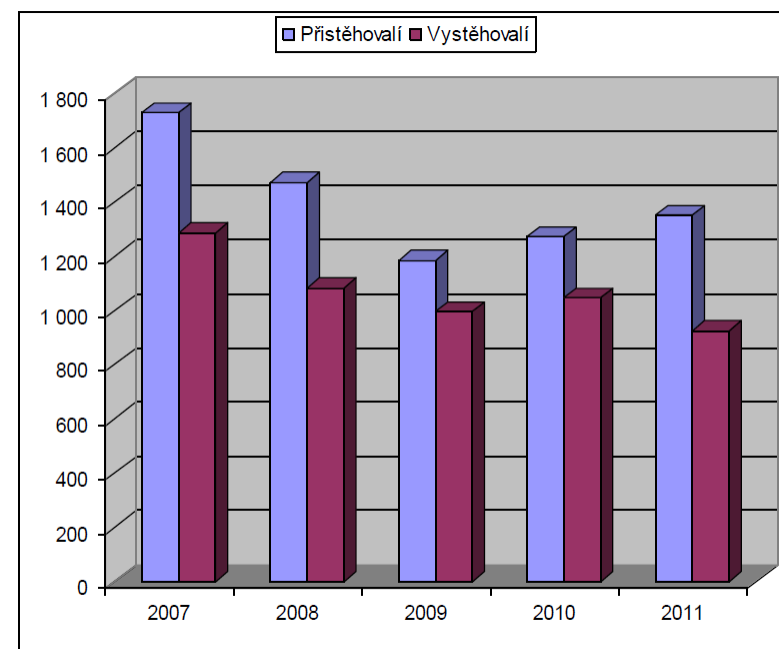

Obr. č. 2: Vývoj živě narozených/zemřelých za období 2007-2011 v okrese Blansko

Data do jednoho grafu

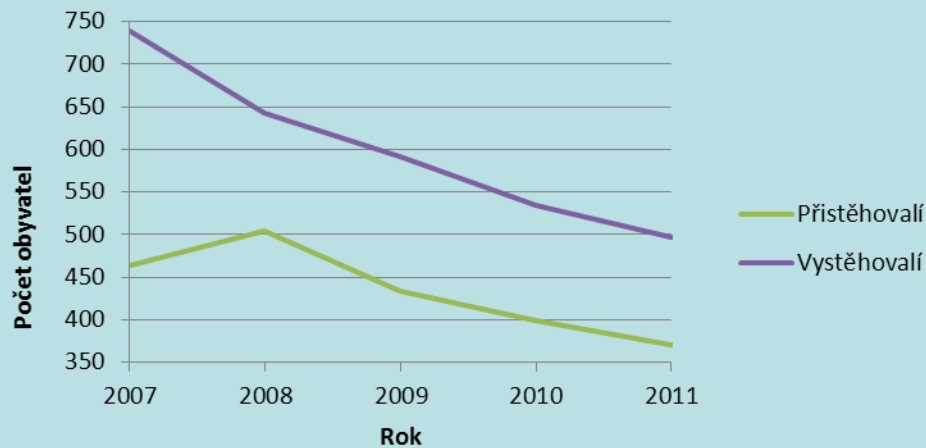

Obr. 3: Graf přistěhovalých a vystěhovalých v okrese Jičín
Zdroj: Vlastní tvorba z dat ČSÚ

Obr. č. 3: Vývoj přistěhovalých/vystěhovalých v okrese Blansko za období 2007-2011

Pohyb obyvatelstva - migrace

Ukazatele (2)

- *věková struktura obyvatelstva – podíl obyvatel ve věku*
 - *0 až 14*
 - *15 až 64*
 - *65+ let*
- *míra nezaměstnanosti*
 - *přesně řečeno „podíl nezaměstnaných osob“*
 - *viz následující exkurs, který není pro vypracování cvika nezbytný, ale jehož znalost se vám bude pro další studium rozhodně hodit*

Dvě míry nezaměstnanosti (liší se výpočtem a institucí, která je používá)

- **Míra registrované nezaměstnanosti (MPSV)** = poměr lidí zaregistrovaných na úřadech práce (a dosažitelných) ku pracovní síle (zaměstnaní + nezaměstnaní)
- není mezinárodně porovnatelná, neboť odráží národní specifika trhu práce
- každý členský stát má například jiný systém podpory v nezaměstnanosti – odlišně definovaní nezaměstnaní
- Míra registrované nezaměstnanosti - každý měsíc, i za okresy a obce

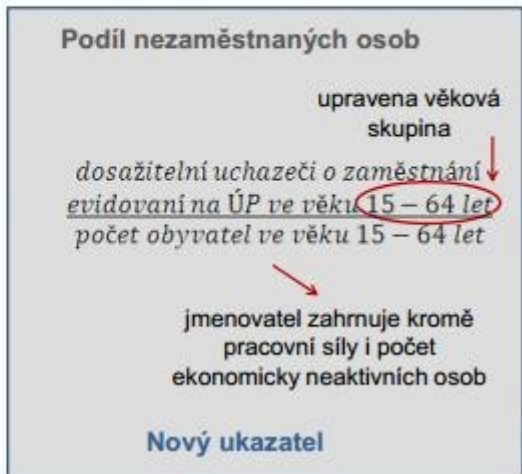
- **Obecná míra nezaměstnanosti (ČSÚ)**
- nezaměstnaný = splňuje zároveň tři podmínky (podle definice ILO):
- 1) není zaměstnán; 2) aktivně hledá práci a 3) je připraven k nástupu do práce (nejpozději do 14 dnů).
- Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)
- Eurostat nepřebírá obecnou míru nezaměstnanosti, kterou samostatně zveřejňují jednotlivé národní statistické instituce, ale využívá jejich zdrojová data (z výběrových šetření) pro vlastní výpočet = mezinárodní srovnatelnost
- ČSÚ - nezaměstnaní - skupina 15letí a starší - Eurostat omezuje horní věkovou hranici na 64 let
- Eurostat publikuje obecnou míru nezaměstnanosti na regionální úrovni pouze jednou ročně - ke konci následujícího roku
- Český statistický úřad - každé čtvrtletí - data jsou dostupná za celou ČR, regiony soudržnosti a jednotlivé kraje

MPSV roku 2013 zavádí nový ukazatel – „Podíl nezaměstnaných osob“

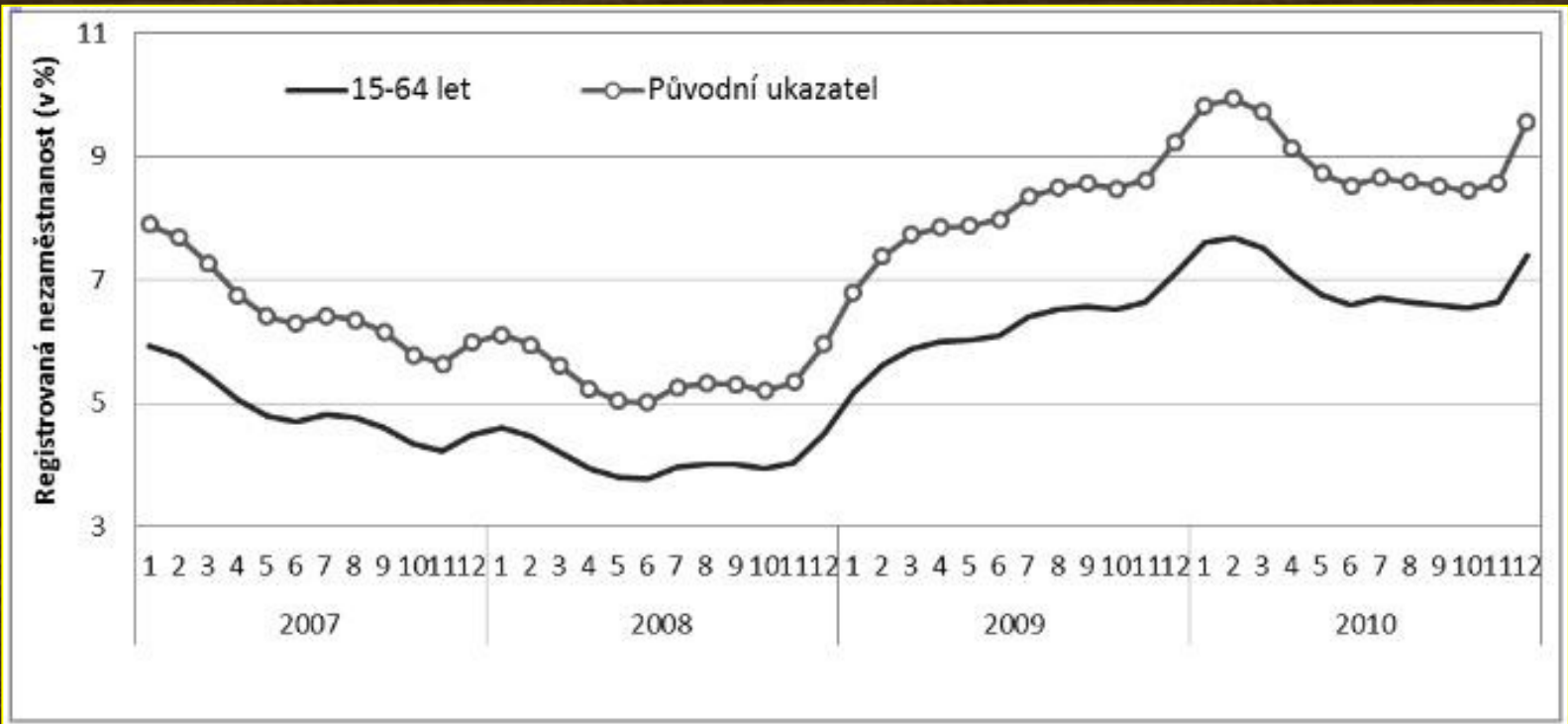
- **Původní ukazatel** srovnává počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání dle evidence pracovišť Úřadu práce (ÚP) ČR s **pracovní silou** (tj. **zaměstnané + nezaměstnané osoby - nikoli osoby ekonomicky neaktivní**)
- zdroje dat pro tento jmenovatel (pracovní síla) jsou odlišné - dosažitelní uchazeči o zaměstnání jsou bráni z evidence ÚP, zaměstnané osoby jsou vzaty z dat VŠPS.

- **Nový ukazatel**
- **podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let**
- **čítatel** (tj. počet evidovaných lidí bez práce) zůstává prakticky nezměněn, pouze je přizpůsobena věková skupina jmenovateli (15 až 64 let)
- **jmenovatel - pracovní síla nahrazena celkovým počtem obyvatel v tomto věku (z bilance obyvatel)**
- data z tohoto zdroje – do úrovně obcí.
- **nový ukazatel vyjadřuje podíl nezaměstnaných ze všech obyvatel v daném věku, zatímco míra nezaměstnanosti poměřuje uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám, což je obtížněji interpretovatelné**

PŮVODNÍ A NOVÝ UKAZATEL REGISTRované NEZAMĚŠTNANOSTI

nový ukazatel zahrnuje do jmenovatele širší skupinu obyvatel, takže jeho hodnota vychází systematicky nižší

Jak s tím pracovat

- *pro další informace ke změně metodiky viz https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky*
- *<http://www.statistikaamy.cz/2015/07/nove-ukazatele-nezamestnanosti/>*
- *pro účely tohoto cvičení zpracujte **vývoj nového ukazatele Podíl nezaměstnaných osob***
- *podle časových řad dostupných na portále MPSV: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady*

Další ukazatele

- *bytová výstavba - dokončené byty celkem*
- *počet obyvatel na 1 lékaře*
 - *možná bude nutno přepočítat z počtu lékařů na 1000 obyv.*
- *měrné emise základních znečišťujících látek (REZZO 1-3) v t/km²*
 - *tuhé, SO₂, NO_x, CO*
- *kriminalita – celkem a loupeže - na 10 tisíc obyvatel (střední stav)*
- *z těchto si stačí vybrat jeden, který zpracujete*
- *data na stránkách krajských pracovišť ČSÚ*

Odevzdání

- Odevzdat do **neděle 17. 4. 2016 do 20.00**
- *Příští lekci (11. 4.) referát vycházející z tohoto nebo minulého cvičení prezentují:*
 - 3 dobrovolníci

Děkuji za pozornost
a přeji pěkný týden